

Мср Наталија Синановић*

Радио-телевизија Србије

КУЛТУРА УНИВЕРЗИТЕТА И ФИЛОЛОГИЈА КРИЗА ИЛИ БУДУЋНОСТ УНИВЕРЗИТЕТА СВЕ О УНИВЕРЗИТЕТУ

Сажетак

Основан пре 210 година, Универзитет у Београду је делио и дели судбину друштва у коме је настао. У 21. веку срушен је један систем вредности, а нови још није успостављен. У столећу у коме је један од главних ресурса образовање, поставља се питање како успоставити друштво засновано на знању. Инжењерство је највећи ресурс који имамо, који је заиста показао свој квалитет у најјачој светској конкуренцији. Зато Србија мора да улаже у факултете који школују ИТ кадар. Професори опомињу да их можемо задржати у земљи само ако се побољшају услови школовања и интензивно улаже у иновације и нове развојне центре.

Ништа мање значајно није очување сопственог језика и идентитета. О језику би требало водити рачуна свакодневно, јер нам је језичка култура помало запуштена, опомињу филолози. Зато предлажу увођење наставе српског и на факултете. Годинама игнорисан проблем опстанка и отварања нових лектората српског језика у иностранству, требало би ускоро озбиљније да се третира. Министри културе и образовања, сматрајући да је то једно од темељних питања културне политике, формирали су комисију која треба да установи критеријуме за избор лектора српског језика у иностранству.

А Универзитет у Београду, у чијем окриљу је и Филолошки факултет и даље настоји да стекне статус универзитета од националног значаја.

Кључне речи: универзитет, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, образовање, знање, језик, идентитет, друштво

* Радио-телевизија Србије, Таковска 10, Београд 11120
natalija.sinanovic@rts.rs

Образовна функција

Основан пре 210 година, Универзитет у Београду је делио и дели судбину друштва у коме је настао. У 21. веку срушен је један систем вредности, а нови још није успостављен. У столећу у коме је један од главних ресурса образовање, поставља се питање како успоставити друштво засновано на знању. Инжењерство је највећи ресурс који имамо, који је заиста показао свој квалитет у најјачој светској конкуренцији. Зато Србија мора да улаже у факултете који школују ИТ кадар. Професори опомињу да их можемо задржати у земљи само ако се побољшају услови школовања и интензивно улаже у иновације и нове развојне центре.

ДО 2023. ЕТФ у новој згради -Рубрика емитовна 20.2.2018.

Најава:

Инжењерство је највећи ресурс који имао, који је заиста показао свој квалитет у најјачој светској конкуренцији. Зато Србија мора да улаже баш у овакву институцију као што је ЕТФ, рекао је министар Поповић и током данашње посете факултету обећао финансијску помоћ. С обзиром да већ годинама многи његови дипломци одлазе у иностранство на рад, професори кажу да их можемо задржати само ако побољшају услови школовања и интензивно улаже у иновације и нове развојне центре.

Текст:

Електотехнички факултет се труди да задржи студенте у земљи, у чему му помаже и долазак страних компанија привучених квалитетом кадрова, тврде професори. Само у Мајкрософтовом развојном центру у Београду, више од половине запослених су дипломци овог факултета.

„Био сам између друге и треће године студија у Мајкрософтовом развојном центру у Београду, и планирам да кад завршим факултет, а то ће бити овога лета, да кренем да радим исто код њих,“ прича студент четврте године ЕТФ-а Никола Бебић.

Упркос државној стипендији Никола Лукић, такође студент четврте године ЕТФ-а, после праксе у Гуглу, школовање жели да настави у Калифорнији: „Једноставно имате шта год вам падне на памет, све што пожелите. Фирма је увек ту за вас у било којој сфери, не само пословно, него и приватно. Ако имате било који проблем, стаће иза вас.“

Иако школује врхунске кадрове, факултет који похађају кубури са простором и финансијама. Већи простор омогућио би школовање већег броја студената, и нова радна места.

Професор Мило Томашевић објашњава: „Могли би да привучемо фирме које би у тим просторијама са нама радиле заједничке пројекте, могли би да дамо инфраструктуру за старт-ап компаније. Тако да би то било једно плодносно окружење које би могло да рађа не само студенте, него и пројекте који би могли да се примењују у индустрији.“

Од министра Ненада Поповоћа током данашње посете уследило је обећање да ће нова зграда бити готова 2023. године за 150-ту годишњицу електротехнике у Србији: „Влада Србије ће у наредном периоду да учини све да услови за рад, који су данас заиста неадекватни, поготово за резултате који се постижу, да омогући у следећих неколико година много бољи простор, како бисмо имали још више студената. Јер практично данас на тржишту Србије имамо дефицит инжењера електротехнике, поготово оних који се баве рачунарством.“

ИТ инжењер у Србији не чека посао. А сваки од њих годишње доприноси од 40 000 до 100 хиљада евра.

Економија заснована на знању

Влада Србије у наредне три године инвестираће око 65 милиона евра у инфраструктурне пројекте у научно-технолошке паркове у Србији, рекла је премијерка Ана Брнабић, отварајући иновационе лабораторије у београдском научном центру. Циљ је да Влада направи искорак од економије засноване на инвестицијама ка економији заснованој на иновацијама, каже Брнабићева. У Београду се почело од бизнис инкубатора техничких факулета, да би данас у Научно-технолошком парку радило 500 инжењера у 60 компанија. Прошле године зарадили су седамнаест милиона евра.

Ако томе укључимо претходно 40 и нешто компанија, алумни старт-ап компаније, ми сада имамо мрежу од више од 100 компанија

и са скоро хиљаду инжењера, то је потенцијал за развој, тврде у Научно-технолошком праку Београд.

Србији у овом тренутку недостаје око 20 000 ИТ стручњака. Зато Влада популаризује школе и факултете који школују овај кадар. У свету већ постоје тенденције да се смањи улагање у друштвене науке, зарад егзактних / нпр. у Јапану/. Министар Шарђевић каже да ће дужну пажњу посветити и друштвено-хуманистичким наукама, јер су нам и оне потребне. Уосталом, да би ученик и касније студент могао да разуме прочитано, он мора добро да познаје матерњи језик. Да би комуницирао са другима, треба да поседује културу говора. Да би научио још неки језик поред матерњег, такође мора добро да зна свој језик. Јасно је да је свима њима потребно да знању да користе савремена средства комуникације, да их користе као основне алате који ће им помоћи да буду што бољи у ономе чиме се баве.

Ништа мање значајно није очување сопственог језика и идентитета. О језику би требало водити рачуна свакодневно, јер нам је језичка култура помало запуштена, опомињу филолози. Зато предлажу увођење наставе српског и на факултете. Годинама игнорисан проблем опстанка и отварања нових лектората српског језика у иностранству, требало би ускоро озбиљније да се третира. Министри културе и обрзовања, сматрајући да је то једно од темељних питања културне политике, формирали су комисију која треба да установи критеријуме за избор лектора српског језика у иностранству. У прилог томе говори и отварање Центра за учење српског језика, књижевности и културе при Универзитету за језике у Бакуу / Азербејџану/ овог маја.

Зато наводимо две рубрике емитоване у Дневницима РТС-а. Прва је рубрика под називом „Негујмо српски језик”

недеља, 25. мар 2018, 19:30 -> 20:00

Извор: РТС

Задатак сваке културне политике је да сачува наслеђено и очувано преда будућој генерацији. Зато Министарство културе и информисања посвећује велику пажњу питању ћирилице, од уградње мера њене заштите у нацрт 10-годшње стратегије културног развоја, преко акције “Негујмо српски језик”, до предлога измена и допуна Закона о писму, који би ускоро требало да се нађе пред посланицима.

Порука Ђуре Даничића упућена српској омладини. Плакати акције “Негујмо српски језик”. Постери културног блага које чувају наше уставне културе. Изложба књига. Све то смештено је у специфичном изложбеном простору - холовима Министарства културе, министарства које је питање неговања српског језика поставило као једну од битних тема наше културне политике. Отуда и нови програми.

“Она ће бити тема Вуковог сабора и дечијег Вуковог сабора. Биће представљења и на Светском конгресу слависта у Београду крајем августа ове године, што је најзначајнији скуп те врсте у свету”, каже министар културе и информисања Владан Вукосављевић.

Ништа мање није битно питање очувања ћирилице, опомињу филолози. Измене закона очекују се у Скупштини пре лета.

Вељко Брборић са Катедре за српски језик Филолошког факултета у Београду указује да је ћирилица потиснута и маргинализована. “Нови закон не предвиђа забрану латинице, него је реч о афирмацији ћирилице као примарног, основног српског писма. На крају треба видети шта о томе пише и у Уставу Републике Србије”, каже Брборић.

И културни центри у иностранству имају значајну улогу у очувању језика и културе. Тренутно имамо само један, у Паризу. За месец дана биће отворен и у Пекингу.

То је први велики корак да Србија после 40 година добије Културни центар у једној од најважнијих светских престоница. Наша намера је да после Кине наредни центар буде отворен у Москви, Берлину, а наша је жеља и у Трсту”, каже министар културе.

Треба водити рачуна и о старим рукописним књигама. Тако се са отварањем Народног музеја на Видовдан 28. јуна и једна од најзначајнијих књига у Срба, “Мирослављево јеванђеље” враћа кући, односно у музеј где је годинама и била чувана.

Друга прича емитована 21. фебруара 2018., у Другом дневнику РТС-а на Међународни дан матерњег језика:

Најава:

На Међународни дан матерњег језика и филолози и надлежни подсећају да је брига о матерњем језику свакодневна потреба

озбиљне и одговорне нације и сваког озбиљног друштва. Најављују борбу за очување језичке културе.

Текст:

О језику би требало водити рачуна свакодневно, јер нам је језичка култура помало запуштена, опомињу филолози. Зато предлажу увођење наставе српског и на факултете.

„Не видим разлога зашто ту не бисмо кренули за почетак са некаквим факултативним предметима. Не мислим да они треба да уче граматику, али предмети би се могли звати језичка култура, језик и комуникација, да буду језички оспособљенији, да не кажем да буду нешто писменији,“ објашњава професор Вељко Брборић.

„То је можда највећи апсурд који постоји на кугли земаљској, да на пример, на факултету журналистичком можете радити стилистику, а не радите српски језик,“ опомиње професор Милош Ковачевић.

Питање наставе српског језика у иностранству је такође озбиљан проблем. Основана је комисија која треба да установи критеријуме за избор лектора српског језика у иностранству.

„Ми мислимо да брзо решавамо питања, од којих су нека врло горућа, као што су лекторска катедра у Москви, где је рецимо немамо. Замислите то? Можда Темишвар, Будимпешта, Трст. То је једно од темељних питања културне политике,“ истиче министар културе Владан Вукосављевић.

Да би се језик и писмо очували, потребно је утицати и на образовни и на медијски систем.

„Мислим да су на основу Закона о службеним језицима и службеним писмима језици националних мањина јако добро заштићени у Србији, и да смо по неким стандардима далеко чак и изнад европских стандарда, како на нивоу законских регулатива, тако и на нивоу њихове реализације,“ закључује професор Александар Милановић.

У Тршићу, на прагу родне куће Вука Караџића, ђаци лозничких основних школа говорили су стихове народних песама. А у Иванову, код Панчева, могло се чути тринаест различитих језика на приредби коју су припремили ђаци и културно уметничка друштва.

„Русини чувају свој национални идентитет тако што негују језик. Имамо образовање од предшколске установе до универзитета,“ објашњава Русинка Ана Римар.

Да подсетмо, у свету се говори шест хиљада језика. Прогнозе су да ће до краја овог века више од половине њих одумрети.

Језик и технологија

Иако неки од Института у окриљу Универзитета у Београду имају статус института од националног значаја, сам Универзитет још није, попут универзитета у другим земљама постао Универзитет од националног значаја. А установа је из које су изникли многи и државни и приватни универзитети како у Србији тако и у некадашњој Југославији, јер је гро њихових професора стекло дипломе на Универзитету у Београду. И сви професори који су говорили у наведеним причама РТС-а, професори су Универзитета у Београду /првенствено Филолошког факултета, који похађа девет и по хиљада академаца, док је ЕТФ наш “ најуспешнији извозни бренд“. И ресорни министри дипломци су нашег највећег и најстаријег универзитета, на којем се тренутно школује 100 хиљада студената, односно две петине од укупног броја академаца у Србији.

Све то говори о снази и потенцијалу који имамо. Зависи како ћемо га усмерити и користити.

Потребно је очувати свој језик, културу и идентитет. Пре свега у земљи. Отуда и иницијатива да се српски језик уведе на све факултете како би нам култура комуникације и општа култура биле на потребном нивоу у чему Филолошки факултет, па самим тим и Универзитет у Београду треба да одиграју велику улогу. Треба оснажити и лекторете српског језика у иностранству, за шта кадрови постоје, тврде професори. Такође, младима треба предочити колико су важне студије матерњег језика.

Како Радио-телевизија Србије осим информативне, има и културну и образовну функцију, треба користити и њене потенцијале. Велики број запослених управо има диплому неког од факултета Универзитета у Београду. И сами председници Управног одбора РТС-а професори су Универзитета у Београду; академик Никша Стипчевић, проф. Слободан Марковић, проф. Владимир Вулетић. Слушајући и гледајући ТВ програме гледалац стиче и неформално образовање. Негује се култура говора, стичу се нова знања, а користечи – читајући текстове објављене на Сајту РТС-а, чува се и језичка култура, писменост. Не треба занемарити ни функцију лектора и преводилаца, који

су саставни део система и без којих не би могао да функционише један такав систем попут РТС-а.

Будућа ректорка, професорка Иванка Поповић најавила је већу транспарентност у раду УБ, како би јавност боље разумела његов рад, међу плановима је и преиспитивање болоњског процеса и израда Стратегије развоја УБ. Један од њених циљева је и да се број страних студената у наредних пет година удвостручи.

“Чекају нас велики изазови, зато што се европска сцена високог образовања убрзано мења, а ми недовољно брзо то пратимо. Мораћемо брже да се прилагођавамо променама и да будемо флексибилнији у програмима образовања које нудимо,” порука је новог ректора. У ту сврху треба направити и дугорочну стратегију универзитета. И даље треба радити на унапређењу квалитета наставе, бољем позиционирању Универзитета у свету, и изналажењу бољих модалитета финансирања.

Можемо да закључимо да универзитет и универзитетска настава имају будућност - уз коришћење савремених методологија, наставних средстава и технологија на прави начин. И предавања могу да се држе путем интернета, видео конференције, да се користе мрежа попут moodle-а. Потребно је да нове вештине савладају и професори и студенти како би резултати били што бољи и како бисмо постали друштво засновано на знању, прилагодивши знања потребама тржишта у најбољем смислу те речи, на добробит свих.

Ако ИТ стручњаци налазе нове алате, програме за што брже повезивање међу професорима и студентима, за пренос знања и њихово архивирање у дигиталној форми како би се лакше и брже долазило до њих када је то потребно, онда то треба и користити на најбољи могући начин. Јер многи универзитети организују и он лине бесплатне курсеве. Време у коме живимо сведок је интензивног развоја и све веће популарности бесплатних он-лајн едукативних курсева које организују признати универзитети, професори и стручњаци из различитих области. Универзитетска библиотека “Светозар Марковић” својевремено је покренула иницијативу превођења курсева на српски како би их учинила доступним и онима којима је енглески језик баријера. Јер тржиште рада намеће потребу да сопствена знања усавршавамо током читавог живота. Могућност бесплатног унапређења знања на академском ни-

воу путем интернета сматра се најважнијом иновацијом у образовању у последњих 200 година.

Масовни бесплатни интернет курсеви су у већој мери доступни од 2012. године. Све је почело концептом бесплатних предавања, односно праксом најпрестижнијих универзитета да омогуће слободан приступ снимцима предавања и наставним материјалима својих најбољих професора. Неки од најпознатијих америчких универзитета (МИТ, Станфорд, Јејл, Харвард) су 2012. године покренули пројекат бесплатних интернет курсева с намером да обезбеде могућност приступа квалитетним образовним садржајима за што већи број људи широм планете. Поред енглеског, доступни су курсеви и на француском, немачком, руском, кинеском и другим језицима вискошколских установа из земаља у којима се ови језици говоре, а све више је курсева за које су обезбеђени титлови са преводом на више језика, укључујући и српски. Највеће и најпосећеније платформе за отворене курсеве су Coursera, Edx, Udacity.

У стручним круговима воде се велике полемике око будућности високог образовања и улоге коју бесплатни интернет курсеви имају у њој. /рубрика Бесплатни курсеви светских универзитета.

Будућност постоји, а како ћемо креирати систем високог образовања, зависи од нас самих. И не заборавимо: На почетку беше реч.

Извори и литература:

Брикс Адам и Пол Колби, Увод у студију медија, Клио, 2005
Лексикон образовних термина, Учитељски факултет, 2015
Лоример Роланд, Масовне комуникације, Клио, 1998
Мимица Аљоша и Марија Богдановић, Социолошки речник, Завод за уџбенике, 2007
Потер Џејмс, Медијска писменост, Клио, 2011
Речник књижевних термина

Остала литература

Рубрике емитоване у емисијама „Тако стоје ствари“ и „Шта радите, бре“ РТС-а

MA Natalija Sinanović

Radio Television of Serbia

CULTURE OF THE UNIVERSITY AND PHILOLOGY THE CRISIS OF THE FUTURE OF THE UNIVERSITY ALL ABOUT UNIVERSITY

Summary

The Belgrade University, founded 210 years ago, has shared and is now sharing the destiny of society where it was set up. In the XXI century a system of values broke down while the new one hasn't been formed yet. In the century in which education is one of the principal resources, the question is raised: how to establish society based on knowledge. Engineering is the greatest resource we have and it has proved its quality in the strongest world competition. Therefore Serbia must invest in faculties that educate IT experts. Professors warn that we could keep those people in the country only if the conditions for education improve and if it is intensively invested in innovations and new, research centers.

It is of equal importance to keep one's own language and identity. The language should be taken care of on everyday basis since the language culture has been to a certain extent neglected, philologists warn. Therefore they suggest introducing Serbian language classes even on faculties. The problem of survival and opening of new lectorates for Serbian language abroad, which was for years been ignored, should be more seriously treated in the future. Ministers of culture and education, who believe that it is one of the basic issues of cultural policy, formed a commission that should set out criteria for selecting lecturers of the Serbian language abroad.

The University of Belgrade, in which the Faculty of Philology exists and works, still endeavors to gain the status of university of national significance.

Key words: university, University of Belgrade, Faculty of Philology, education, knowledge, language, identity, society